

SAAREN KANSANPUISTON KÄYTTÖ- JA HOITOSUUNNITELMAN UUSIMINEN

KHALL 25.04.2022 § 132

217/02.05.01.03.00/2021

Forssan kaupunginhallitus päätti kokouksessa 1.7.2019 (166 §), että Saaren kansanpuiston alueen hoitomääräyksiä tulee uudistaa sen luonnon suojelemiseksi ja tarvittaessa hoitamiseksi. Prosessin aikana Saaren kansanpuiston hoitokuntaan valittujen kaupungin edustajien sekä kaupungin viranomaisten pidättyvän edellä tarkoitetun asian käsittelyn aikana Raanpään ja Suujärvenharjun alueella puiden kaadoista ja muista vastaavista toimista, jotka vaikuttavat tai ovat omiaan vaikuttamaan suojeluarvoihin ja maisemaan, mutta oikeuttaa kaupungin edustajat ja viranomaiset tekemään mm. uimarantojen ja juhlakentän ympäristössä olevien paljastuneiden puun juurien suojaustoimenpiteitä.

Forssan kaupunginhallitus 21.10.2019, § 248, päätti Tammelassa Raanpäässä ja Suujärvenharjulla sijaitsevien alueiden kehittämiseksi nimetä kaupungin edustajiksi kaupungin ja kunnan yhteiseen Saaren kansanpuistoalueen kehittämisperiaatteiden sekä käytössännön mahdollisten muutosten ja täsmennysten valmisteluun kaupunginjohtajan, teknisen johtajan, ympäristöpäällikön ja luottamushenkilöksi Timo Norrin. Lisäksi kaupunginhallitus pyysi Tammelan kunnanhallitusta nimeämään kunnan edustajat edellä tarkoitettuun valmisteluun.

Tammelan kunnanhallitus puolestaan päätti nimetä kunnan edustajiksi yhteiseen valmisteluryhmään Eero Puran, Olli-Pekka Jasun, Kalle Larssonin ja Miika Tuen 16.12.2019, § 295. Valmisteluryhmä kokoontui 27.2.2020. Valmisteluryhmä päätti, että kaupungin- ja kunnanhallitusten nimeämä Saaren kansanpuiston valmisteluryhmä ryhtyy valmistelemaan uutta käyttö- ja hoitosuunnitelmaa. Uusi suunnitelma hyödyntää 1998 hyväksyttyä Saaren kansanpuiston käyttö- ja hoitosuunnitelmaa ja EU hankkeen yhteydessä (Saatsi 2010) laadittua hoito- ja käyttösuunnitelmaa. Lisäksi ryhmä totesi, että Saaren kansanpuiston alueella ei ole kaupungin ja kunnan hyväksymää voimassa olevaa metsänhoitosuunnitelmaa.

Käyttö- ja hoitosuunnitelman uusimiseen katsottiin tarvittavan ulkopuolista rahoitusta. Forssan kaupunki haki tästä syystä vesien- ja ympäristöhoidon edistämiseen ja lähivirkistysalueiden kehittämiseen tarkoitettua avustusta valtiolta. Uudenmaan ELY-keskus myönsi avustuksen 3.3.2021. Avustuksen kokonaissumma on 20 000,00 € ja hankkeen kokonaiskustannukset ovat 40 000,00 €. Hanke päättyy 30.6.2022. Hankkeen nimi on ”Saaren kansanpuiston kehittäminen, palvelujen parantaminen ja luontoarvojen suojeleminen”.

Hankkeeseen liittyen kilpailutetun tarjouspyynnön perusteella VSU maisema-arkkitehdit Oy on laatinut Saaren kansanpuiston kehittämissuunnitelman. Suunnitelman lähtöaineistona on ollut kaikki Saaren kansanpuistoa koskeva materiaali: mm. Saaren kansanpuiston käyttö- ja hoitosuunnitelma v. 1998, Natura 2000-alueen asiakirjat, Saaren hoito- ja käyttösuunnitelma (Saatsi 2010), Hattula-Tammela Metsoalueinventoinnin loppuraportti v. 2012, Alueen luontotyyppi,

putkilokasvi ja sammalselvitykset v. 2016, Tammelan kunnanvaltuuston hyväksymä Saari-Kaukola-Ojanen-Porras osayleiskaava v. 2017.

Taustatiedoksi on annettu myös Lounais-Hämeen

Metsänhoitoyhdistyksen metsäkuviotiedot alueelta ja UPM:n vuosina 2020-21 laatimat metsäkuviotiedot.

Varsinainen käyttö- ja hoitosuunnitelma (Huom. ajan saatossa on käytetty termejä hoitosuunnitelma ja kehittämissuunnitelma eri muodoissa.) on tarkoitus saattaa valmiiksi Forssan ja Tammelan viranhaltijayhteistyönä siten, että VSU maisema-arkkitehdit Oy:n kehittämissuunnitelma on merkittävä osa tätä kokonaisuutta.

Suunnitelmanteon lisäksi hankkeessa on sitouduttu suunnittelemaan ja toteuttamaan alueelle lisäopasteita, kuluneiden ranta-alueiden kunnostamista ja kulkureittien parantamista ja kulun ohjausta sekä ainakin kokeilemaan alueella lyhytaikaisen leiriytymisen mahdollisuutta.

VSU maisema-arkkitehdit Oy:n Kehittämissuunnitelma vuodelta 2021 ja nykyinen Saaren kansanpuiston käyttö- ja hoitosuunnitelma vuodelta 1998 ovat liitteenä.

VSU maisema-arkkitehdit Oy:n Kehittämissuunnitelmaa sekä Tammelan kaavoittajan laatima kansanpuiston kehittämistä pohjustava strateginen tarkastelu esiteltiin Saaren kansanpuiston hoitokunnassa 15.12.2021. Hoitokunnalle toimitettiin tehty työ myös sähköisessä muodossa.

Jotta hankkeessa luvatut toimenpiteet saatetaan kesäkuun loppuun mennessä hyväksyttävään vaiheeseen, tulee työn jatkamiseksi linjata seuraavat asiat:

Alueen kehittämisessä ja hoidossa noudatetaan liitteenä olevan kehittämissuunnitelman periaatteita. Periaatteissa lähtökohtana ovat erityisesti olleet kansanpuiston historia luonnonkauniina virkistysalueena ja yleiskaavassa annetut kaavamääräykset. Alueiden käyttöä suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomioon luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen ja eliölajiesiintymien säilyttämisedellytykset. Kaikki hoitotoimenpiteet on suoritettava alueiden erityisluonteen edellyttämällä tavalla siten, että maisemalliset ja muut ympäristölliset arvot säilyvät. Toimenpiteet eivät saa merkittävästi heikentää Natura 2000-verkoston kuuluvan alueen ympäristö- ja luontoarvoja. Alueella on sallittu virkistystoiminta ja retkeily olemassa olevia reittejä hyödyntäen.

Kehittämissuunnitelmassa on puolestaan todettu, että Saaren kansanpuiston metsien hoidon kehityksessä tulisi yleisesti ottaen pyrkiä luonnon monimuotoisuuden tukemiseen

ja edistämiseen. Monimuotoinen luonto tarjoaa arvokkaan ympäristön myös ihmisten hyvinvointia tukevalle virkistymiselle ja systeemiselle oppimiselle. Alue on suurimmaksi osaksi jo eri tavoin ja mm. yleiskaavassa arvokkaaksi luokiteltuja metsiä, joiden hoitoa on ohjeistettu päätöksissä. Pieni osa alueesta on virkistys- ja retkeilyaluetta.

Virkistyskäyttöä kohdennetaan viiteen kehittämissuunnitelmassa (s. 19) osoitettuun paikkaan.

Kohde 1: Männikön hiekkaranta, kansanpuistoon saapuminen ja välinevesiurheilun ranta

Kohde 2: Saaren maisemapuisto ja leiriytyminen

Kohde 3: Rantatie, hyppytornin ranta, retkiniemi ja kesäteatteri

Kohde 4: Laavun ranta, nuotiopaikat ja majoittuminen

Kohde 5: Tukkiuoman poukammat, salainen uimalahti, harjun näköalapaikka ja kuntoiluranta

Vuoden 1998 käyttö- ja hoitosuunnitelmaa päivitettäessä tulee huomioida edellä kerrotun lisäksi seuraavaa:

- Edelleen tavoitteena on kehittää aluetta lyhytaikaiseen retkeilyyn siten, että pienimuotoinen lyhytaikainen 1-2 yön yöpyminen on mahdollista osoitetuissa paikoissa.
- Selvitetään asuntovaunuleiriytyksen kieltäminen parkkipaikalla.
- Reitistö pysyy pääsääntöisesti ennallaan, niin että alueen halki kulkee yksi pääreitti, jossa myös pyöräily on sallittua. Muutoin reiteillä pyöräily ei ole sallittua.
- Liikuntarajoitteiset pääsevät liikkumaan Suujärven rantaan ja myös pyöräreittiä pitkin.
- Alueelle tehdään ja ylläpidetään kolme pääopastetaulua. Ne sijaitsevat pyöräreitin kummassakin päässä. Kolmas taulu sijoitetaan Portaantien varteen Suupäänharjun kohdalle.
- Alueella ylläpidetään ja sallitaan kaksi olemassa olevaa nuotiopaikkaa, joissa on tarvittavat rakenteet ja muut rakennelmat (puuvaja, käymälä, penkit yms.).
- Varsinaista arboretumia ei alueelle perusteta, mutta luonnonhoitotoilla ylläpidetään luontaista monipuolista puustoa, pensastoa.
- Puutavaran ylitysuomaan ei tehdä rakennelmia, koska kulku uoman pohjan kautta on mahdollista.
- Portaantien ja Suujärven väliseen jyrkkään rinteeseen rakennetaan joko pitkospuut tai muutoin parannetaan polkua. Portaiden ylläpitoa jatketaan.
- Reittien varrelle sijoitetaan mahdollisuuksien mukaan istumapaikkoja.
- Kansanpuistoon johtavien kulkuväylien merkitsemistä, näkyvyyttä ja ylläpitoa edistetään.
- Metsänhoitotoimenpiteet tehdään voimassa olevan yleiskaavan pohjalta tehdyn kehittämissuunnitelman periaatteiden mukaisesti. Käyttö- ja hoitosuunnitelmassa tarkennetaan hoitotoimenpiteitä kohdekohtaisesti.
- Nyt uudistettavassa käyttö- ja hoitosuunnitelmassa ei oteta huomioon viehekalastuksen kehittämistä eikä tukkilaisperinteen elvyttämistä lähitulevaisuudessa resurssien vähyyden vuoksi.
- Kesäkioskitoimintaa jäätelökioskina jatketaan/ kehitetään edelleen niin, ettei se kilpaile Lounais-Hämeen Pirtin ravintolatoiminnon kanssa.

- Erillistä hiekkalaatikkoa ei uimarannalle rakenneta. Uimarantaa kunnostetaan niin, että vanhojen honkien juuristoa pyritään suojelemaan.
- Juhlien ja muiden tapahtumien järjestäminen alueella on edelleen mahdollista kesäteatteri-/juhlakenttäalueella.
- Autoilua alueella minimoidaan kuten jo vuonna 1998 on esitetty.

Lopullisen uuden suunnitelman hyväksyy Forssan kaupunginhallitus ja Tammelan kunnanhallitus kuultuaan ensin ehdotuksesta Saaren kansanpuiston hoitokuntaa.

Lisäksi alueelle on hyväksytty vuonna 1994 hoitosääntö. Hoitosäännössä on sovittu, miten hallinto ja hoito järjestetään alueella. Myös tämän asiakirjan päivitys on aiheellista ajantasaistaa, mutta ajankäytöllisesti tämä työ jää myöhemmäksi.

Liitteet:	VSU maisema-arkkitehdit Oy:n Kehittämissuunnitelma (2021) Saaren kansanpuiston käyttö- ja hoitosuunnitelma (1998)
Valmistelija:	Kaavoittaja Miika Tuki, puh. 050 464 3274
Päätösehdotus:	Kunnanhallitus hyväksyy edellä esitetyt periaatteet Saaren kansanpuiston käyttö- ja hoitosuunnitelman pohjaksi laadittaessa ehdotusta.
Päätös:	Hyväksyttiin yksimielisesti päätösehdotus.